

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Avrigeana”, „Băndăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inferior), „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercuria), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Căprioara”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgeșana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișorul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Julia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Lipovana”, „Lucașfătrul”, „Lugoșana”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerua”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Iva-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-sădesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnavăana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-sădesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgneaana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Din trecutul tovărășilor economice ale Ungariei.

(Continuare)

III. Centralele însoțirilor de credit.

La congresul internațional economic din 1885 stabilind principiile fundamentale ale organizării tovărășilor, Alexandru Károlyi a desfășurat steagul acestora mai întâi în comitatul Pestei, câștigând la acest pas hotărîtor, cu putea autorității și însuflețirii sale, pe căpeteniile comitatului. În adunarea generală a acestui comitat din 12 Iulie 1886 s'au votat 40,000 florini pe sama însoțirilor de credit comitatense și s'a desbătut proiectul de statute al acelora. K. a convocat conferință, la care vedem pe soții săi de muncă credincioși de o serie îndelungată de ani: Iosif Hajos, Andrei György, Aurel Förster și Ștefan Bernát, în mare parte pe toți aceia, cari pe atunci exprimau voința comună a economilor din comitat. Conferința a stabilit modul organizării și cei prezenți au subscris numai decât 170 de părți fundamentale în valoare de 17,000 florini în scopul înființării *Insoțirii centrale a comitatului Pesta*.

După facerea celui dintâi pas cu succes real a pornit în întreg comitatul agitația în interesul însoțirii de credit. Câte amăgiri, câtă neștiință, câtă neîncredere s'a pus în calea succesului, despre aceste matori oculari ai muncii povestesc legende. Károlyi — pe atunci în vârsta respectabilă de 55 ani — și mai mulți, pe cari exemplul conducătorului i-a captivat, jertfindu-și odihna, comoditatea și liniștea pe cari li le da bogăția, au cutrierat satele comitatului Pesta și au vestit o idee, pe care și azi — după 23 de ani și după un seceriș bogat — numai puțini o înțeleg în întreg cuprinsul ei.

A învins stăruința și încrederea conducătorului. În 19 Decembrie 1886 s'a constituit „*Insoțirea comitatului Pesta-Piliș-Șolt-Kiskun*” cu un capital de

fl. 200,000, cu scopul de a înființa însoțiri de credit în comitat și pe acelea a le prevedea cu credit și inspecțiune. Ca prezident al primei direcțiuni a fost ales K. Dela acest timp, în curs de 12 ani, până în 1899 adică până la înființarea *Insoțirii de credit regnicolare centrale*, K. a rămas capul văzut al organizației însoțirilor de credit maghiare.

În acest timp de 12 ani nu s'a întâmplat nici o hotărîre mai importantă în viața însoțirilor de credit fără conlucrarea nemijlocită a lui K. Însă în acești 12 ani s'au întâmplat multe și capul lucrului e: că s'a produs o opinie publică cu privire la însoțiri sau tovărășii.

Undele mișcării însoțirilor au trecut îngrabă pe teritoriul comitatelor Zemplin, Torontal și Zala. Cadrele însoțirii de credit a comitatului Pesta s'au dovedit a fi prea înguste.

Natural deci s'a instăpănit gândul că activitatea centrală a capitalei trebuie să se răspândească în întreaga țară. Astfel a pretins dezvoltarea sănătoasă și interesul tovărășilor. O mare problemă au avut de împlinit conducătorii centralei din comitatul Budapesta. Dar energia cu care s'au dat la o parte piedicile la începutul mișcării, nu a lăncezit, ci s'a oțelit prin succesul obținut. În 1894 Centrala comitatului Pesta, cu concursul „Primei case de păstrare patriotice” din Pesta, organizată în centrală regnicolară, a luat titlul: „*Institutul de credit central al însoțirilor din patrie ca însoțire*” și sub conducerea lui K. a luat asupra sa conducerea și controlul mișcărilor însoțirilor de credit. Aceasta centrală a făcut o cale scurtă dar bogată în rezultate.

Sub influința activității ei, dela 1893—1898 s'a ridicat numărul însoțirilor de credit dela 79 la 465, în cari peste 100,000 oameni de rând își căutau fericirea. În anul ultim al Centralei patriotice aceste însoțiri aveau la dispoziție aproape 7,000,000 coroane

coroane capital propriu; suma împrumuturilor date de ele s'au ridicat la aproape K 27.000,000.

Aceste sume seci — deși spun mult — nu exprimă îndeajuns munca lui K. Puterea cea mare ascunsă în organizare și valoarea adevărată a activității bărbaților conducători o arată în mod clar împrăjirea, că în fine în 1898 s'a mișcat și legislativa, care timp de 12 ani a stat frumos la o parte, și în unele privințe s'a purtat chiar ostil față de stăruințele puse în interesul însoțirilor de credit. Aceasta a fost pentru oamenii devotați însoțirilor un caz care a însemnat un stadiu de boală.

În fine art. de lege XXIII din 1898 a alcătuit *Insoțirea de credit regnicolară centrală* și prin aceasta s'a creat pe sama organizării însoțirilor de credit un temei legal și în multe privințe o situație mai favorabilă.

Cel mai chemat la prezidenția noului institut ar fi fost negreșit K. Dar aceasta din cauza împrăjirilor politice de pe atunci, a fost cu neputință. Nici chiar la crearea numitei legi nu i-s'a îngăduit lui K. un rol de frunte. Aceasta însă nu detrage nimic din splendoarea faptului istoric, că existența Insoțirii de credit regnicolare centrale actuale se poate mulțumi mai ales lui K. În această Centrală și astăzi stăpânește spiritul lui K., și aceasta trebuie să se întâmple și pe viitor, dacă ea voiește se corăspundă menirii sale. Pentru că spiritul lui K. este veritabilul spirit modern de întovărășire.

Numărul însoțirilor de credit din țară este actualmente peste 2100, iar numărul membrilor peste 500,000.

IV. Liga agricultorilor maghiari.

Liga agricultorilor maghiari este o organizație politică-economică înființată pentru apărarea intereselor morale și materiale ale agricultorilor maghiari. Cel mai mare merit la înființarea și dezvoltarea acestei ligi îi revine contelui Al. Károlyi. Cea mai nemijlocită influință la crearea ligii de care ne ocupăm a exerciat-o împrăjirea că guvernul de pe atunci a trântit din scaunul prezidial al *Asociațiunii economice regnicolare maghiare* pe contele Aurel Dessewffy și a voit să ajungă la putere și în acest sigur azil al intereselor agricultorilor maghiari. Peste o mie de agricultori independenți s'au adunat atunci în capitala țării restituind cu mare triumf pe Dessewffy în demnitatea de prezident și din aceasta adunare a agricultorilor independenți a răsărit Liga agricultorilor maghiari, la a cărei înființare contele Károlyi a fost ales prezident. Numele prezidentului și personalitatea lui au devenit cu o cale și programa Ligii agricultorilor maghiari.

Liga ține adunările sale generale anuale ordinar totdeauna în altă localitate a țării. Aceste adunări sunt indispensabile pentru luminarea chestiunilor sociale și economice.

An de an Liga agricultorilor aranjază un curs social, la care se instruiază tinerimea școalelor supe-

rioare și alți indivizi chemați să conducă poporul în cunoștințele, ce alcătuiesc munca socială.

Liga agricultorilor a lucrat mai mult în interesul sporirii însoțirilor maghiare.

În timpul din urmă Liga și-a pus de problemă înființarea de *insoțiri ale arândătorilor de moși*. Liga conduce mișcarea întoarcerii emigranților din America.

An de an distribue număroase broșuri de cărți scrise pe înțelesul poporului, din cercul trebuințelor agricultorilor dela sate, ca prin ele să învețe poporul la purtarea unei economii raționale și ca să poată în-insuș îngrijii mai bine de soartea sa.

Liga agricultorilor maghiari organizează în lungul și latul țării cercuri economice și populare.

Liga agricultorilor a urșeat dela început reforma legală a bursei, liberarea de poverile ce s'au îngră-mădit asupra proprietății de pământ și luptă neîntre-rupt și cu succes în contra eresurilor răspândite de social-democrație.

Liga este condusă și acum de cătră actualii săi conducători, între cari și ministrul de agricultură Darányi, în acelaș spirit ce-l înstăpănișe K. și al cărui suprem scop este ajutorarea oamenilor de rând în calea lor spre fericire.

V. „Furnica“ Insoțirea de consum și valorizare a tovarășiilor economice maghiare.

Una dintre creațiunile cele mai importante și mai desmerdate până la sfârșitul vieții lui Al. Károlyi a fost „*Hangya*“, centrala însoțirii de consum și valorizare a tovarășiilor economice maghiare. Scopul acestei instituții este organizarea tovarășiilor de consum și valorizare și provederea aceloră cu mărfuri de calitate bună și ieftină.

Înainte de înființarea însoțirii „*Hangya*“ a fost imensă uzura ce se făcea cu mărfuri, mai ales în sate mici, situate departe de autorități și de mișcările sociale. Sfârnarul satului — tot deodată și cărciumarul aceluia — dictă după plac prețurile, fără nici o măsură cu privire la credit, până când casa și pământul bietului țaran se duceau toate pe datorie.

Tovărășiile aparținătoare centralei „*Hangya*“ stăruie pentru sistarea acestei stări primejdiioase. Adunarea de constituire a însoțirii „*Hangya*“ s'a ținut în 23 Ianuarie 1898. Fundatorii au subscris cote în valoare de K. 17,000, iar contele K. a întregit această sumă până la K. 50,000. Prezident al direcțiunii a fost ales Károlyi. În anul prim s'au înființat 17 tovarăși și într'un an și jumătate circulația afacerilor s'a ridicat la K 500,000.

Organizarea tovarășiilor a început a se face în măsură mai mare dela data când Paul *Meskö*, secretarul Reuniunii economice din comitatul Nyitra, a fost ales secretar al Ligii economice maghiare, care până azi este, în această calitate, conducătorul propagandei în scopul tovarășiilor. În 1900 contele K. a subscis de nou la „*Hangya*“ părți fundamentale în valoare de K 200,000. În 1903 încă K 270,000. Cu

aceste i-a dat Insoțirii „Hangya” posibilitatea să-și edifice în capitală un depozit general de mărfuri în stil mai mare. Acest depozit a fost gata în luna Iulie a anului 1906, când K. nu mai era în viață. Dar până când a trăit el a condus și dezvoltat, cu cea mai mare dragoste și fără se cruțe nici o osteneală, însoțirea „Hangya”, al cărei *capital fundamental* s-a ridicat de atunci la *K 1.350,000*. Fondul de rezervă de circa 100,000, Fondul de penziune al funcționarilor, înființat de această instituție filantropică, înainte cu 2 ani, trece peste *K 200,000*.

Numărul tovarășiilor aparținătoare acestei Centrale este acum peste 800, iar circulația mărfurilor în anul ultim se cifrează cu suma de *K 13.000,000*.

Pentru înlesnirea acestei circulații uriașe îi sunt Centralei „Hangya” de mare ajutor filialele înființate în centre mai mari din provincă. De aceste sunt două. Una în *Aiud*, sub a cărei conducere stau tovarășiile din părțile Ardelene. Al doilea magazin-filial de mărfuri s'a înființat în primăvara anului 1908 în *Nagy-szombat* și sub inspecția lui stau circa 90 tovarăși din regiunea râului *Vág*.

După 10 ani dela înființare „Hangya” și-a eluat locul al șaselea în șirul însoțirilor mari din Europa.

În activitatea însoțirii „Hangya” se vede pretutindeni urma ideilor filantropice și culturale ale lui *Károlyi*.

Tovărășiile în legătură cu „Hangya” aranjază în timpul iernii cercuri de cetire pentru răspândirea cunoștințelor în general și pentru cele economice în special, cursuri de industrie de casă și o parte a sumelor intrate o întrebunțează pentru scopuri filantropice și culturale. Sunt astfel de tovarăși în legătură cu „Hangya”, cari au înființat spitale, altele cari susțin școli, altele cari au construit trottoare pe sama comunei etc.

Extraordinar de mult fac tovarășiile pentru conținerea dela beutura rachiului și împrejurarea că în cele mai multe comune însoțirea de consum primește dela membrii săi produsele agricole spre valorizare, tovarășiile de consum devin un mijloc indispensabil pretutindeni în scopul creării unei stări de prosperitate a poporului.

Actualul prezident al Centralei „Hangya” este contele *Pallavicini Ede*, iar director executiv *Balogh Elemér*, care împreună cu un personal de peste 200 indivizi îndeplinește lucrările ce zi de zi se sporesc.

VI. Insoțirea de valorizare a agricultorilor maghiari.

Această însoțire s'a înființat în 1897 sub numele: „Insoțirea pentru aprovizionarea halelor de vânzare ale agricultorilor maghiari”. Primul prezident al ei a fost contele *Aurel Desseffy*. În anul al doilea prezidenția a luat-o *Al. Károlyi*. Dela aceasta dată însoțirea a început să facă o circulație mai mare. Mai târziu K. a isbutit să înduplece pe ministrul de agricultură ca, în interesul acestei întreprinderi a agricultorilor maghiari, să destineze an de an un ajutor de stat mai considerabil.

Cam cu 4 ani înainte de aceasta însoțirea a îmbrățișat valorizarea vinului. Circulația acestui produs agricol crește din an în an. Pivnițele de vin dela *Budafok* stau sub controlul statului, control vrednic de toată încrederea.

Însoțirea și-a câștigat mari merite și în lucrarea de ajutorare a poporului săcuesc.

În unele puncte ale Săcuimii a organizat expoziții, cari deoparte adună poamele micilor agricultori din Săcuime și alte produse agricole ale acestora, de altă parte — în scopul unei economii raționale neapărat trebuincioase — provăd pe membrii lor cu mașini agricole, rechizite, semințe pentru sămănat etc., toate probate și de bună calitate. (Va urmă).

Fantoma războiului.

De luni de zile opinia publică este ținută în continuă agitație de știrile neliniștitoare ale unui războiu apropiat cu vecina *Sârbia*, provocat de adâncă nemulțumire, ce a produs acolo aneierea neașteptată a *Bosniei* și *Herțegovinei* din partea monarhiei noastre.

Știrile acestea, în urma măsurilor militare luate și într'o parte și într'alta, au luat mai ales în ultimele săptămâni o formă tot mai pronunțată, încât azi oamenii aproape nu discută altceva, decât despre războiul, ce va avea să izbucnească și consecuențele lui dezastruoase.

Conflictul cu *Sârbia* este grav, orizontul lumii politice încărcat cu nori prevestitori de furtună, dar, că oare ajunge-vor cu toate acestea lucrurile la măsurarea armelor sau va reuși diplomația să aplaneze pe cale pacifică diferențele ivite — azi este încă nesigur; se sperează însă în general în posibilitatea din urmă.

Cu toate acestea în mai multe părți ale monarhiei noastre populațiunea este cuprinsă de o neliniște cu totul nejustificată în stadiul actual al conflictului, și chiar și pentru cazul, când războiul ar fi deja în curgere. Neliniștea aceasta s'a manifestat mai ales în asediarea institutelor de bani din partea depozitelor, cari își reclamau depozitele, „spre a nu le pierde, căci — cum spuneau — în caz de războiu guvernul confiscă averile băncilor.” În *Galiția*, *Bucovina* și chiar și în *Bohemia* cea civilizată *run-ul* asupra băncilor a luat dimensiuni atât de îngrijitoare încât au trebuit să intervină autoritățile publice pentru a liniști publicul și a eruă pe autorii svonurilor tendențioase — niște speculanți, cari au exploatat neștiința și credulitatea publicului în folosul lor propriu. Ba s'a aflat îndemnat a se ocupa cu chestia ridicării în masă a depozitelor dela bănci și ministrul de finanțe austriac cav. *Bilinski*.

Iată enunțiațiile fostului guvernor al *Băncii Austro-Ungare*:

„Am motive a spera și și sperez că nici n'o fi războiu și pacea va fi menținută. Dar chiar și în cazul ex-

trem, când am ajunge la războiu, trebuie să declar, *că'mi este rușine, că populațiunea ține guvernul capabil de astfel de fapte.* (confiscarea banilor de pe la bănci). Nici în războiu, pe teritor contrar, nu ne atingem de proprietatea privată, pe care o considerăm de sfântă. Cum se poate crede, fie și numai un moment, că contrar tuturor legilor, am voi să punem mâna pe averea particulară a cetățenilor noștri. Acestea sunt scornituri copilăroase și tendențioase, de cari se folosesc agitatorii și speculanții pentru a exploata pe cei creduli. Declar nu numai în numele guvernului, ci și al întregului parlament, *că nici odată și sub nici o împrejurare nu se va întâmpla ca guvernul să pună mâna pe avere străină, pe care o consideră de sfântă.* Deponenții băncilor sunt de tot siguri, depozitele lor rămân neatinse, fără privire, că este pace sau războiu. *Deponenții n'au nici cel mai mic motiv să-și retragă banii dela bănci.* Să se liniștească deci și să evite run-ul asupra băncilor, căci acesta poate cauza mari nenorociri."

Efectul enunțațiilor lui Bilinski n'a lipsit, căci spiritele alarmate s'au mai calmat și o parte însemnată a depozitelor ridicate au încurs din nou la bănci.

Cum după știrile, ce avem, la unele din băncile noastre încă a început a se arăta o mișcare mai vie la ridicarea depozitelor, este de datorința tuturor intelectualilor, în contact mai intim cu poporul, a-l lămurii asupra absurdității svonurilor alarmante cu privire la depozite, iar băncile înșile vor putea contribui mai bine la calmarea spiritelor, plătind imediat și fără restricțiune toate sumele ce li-s'ar cere. Pentru a o putea face aceasta mai cu înlesnire va fi consult, ca până la lămurirea situației, să restrângă pentru un timp acordarea de împrumuturi noue.

Jurisdicțiune.

Decisiuni curiale.

Domiciliarea cambiei. Dacă cambia ajunge în circulație fără a se fi indicat în ea domiciliul trassatului, atunci posesorul cambial, în lipsă de altă stipulațiune, poate umplea cambia numai cu domiciliul adevărat al trassatului.

(Curia reg. sub Nr. 623/908 dela 10 Ianuarie 1909).

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 25 Martie 1909.

Situația politică nesigură, ce domnește deja de câteva săptămâni, nu a rămas fără efect asupra piețelor de bani. Acest efect însă se manifestează mai mult în rezerva, ce-și impun băncile mari, de a acordă credite cu termene lungi, decât în scumpirea numărului. Cu toate acestea cu apropierea ultimei etalonul a crescut d. ex. în Berlin până la $4\frac{1}{8}\%$, pe când bani de zi oferă institutul „Seehandlung“ cu $2\frac{1}{2}\%$. În celelalte piețe încă s'au scumpit banii, se

sperează însă că după rezolvarea pacinică a conflictului Austro-Ungar-sârbesc din partea puterilor euro peene numărul va fi iarăș abundanț și ieftin.

În piața internă cererea de bani a fost foarte mare, mai ales la Banca Austro-Ungară, care cu finele lunii probabil iarăș va dispune de bilete cupuse la dare. La aceasta a contribuit pe lângă preparati-vele de războiu, resp. aprovizionarea armatei cu cele de lipsă încă și însemnatele ridicări de depozite de pe la bănci, cari în urma acestora au apelat în măsură mai mare decât obicinuită la mijloacele băncii de emisiune. Ultimo încă promise a ridică mari preten-siuni față de piața de bani, încât — dacă situația poli-tică nu se schimbă spre bine — ne putem aștepta la o încordare a pieței de bani.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiu. Sâmbătă la 27 crt. primul nostru institut de bani și-a ținut în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“ a XXXVI-a adunare generală ordinară sub prezidiul dlui Iosif St. Șuluțu, azistat de domnul Dr. Tib. Bre-diceanu în calitate de notar; iar ca verificători ai pro-cesului verbal și totodată scrutinători ai alegerilor au funcționat domnii Dr. Miron E. Cristea și Nicolae Toğan.

Au fost de față 67 acționari, reprezentând 4299 acții cu 721 voturi.

Adunarea a decurs în perfectă ordine, s'a luat la cunoștință raportul anual al direcțiunii și s'a aprobat bilanțul anului de gestiune 1908, votându-se absolu-torul obicinuit atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiare.

Profitul net s'a distribuit conform propunerii direcțiunii, asemenea suma destinată pentru scopuri cul-turale și de binefacere (Propunerile s'au publicat în în Nr. 9 și 10 ai acestei reviste).

Dividenda s'a fixat cu 10% sau K 20 de cupon plătit imediat după adunarea generală.

Prețul marcelor de prezență a rămas neschimbat ca și în anul expirat.

Urmând la ordinea zilei punct 5: Fuzionarea cu „Lugoșana“, adunarea generală după ascultarea propu-nerii prezentate în aceasta privință din partea direc-țiunii a decis fuziunea sub condițiunile propuse și pri-mite deja și de adunarea generală a „Lugoșanei“.

În legătură cu aceasta adunarea generală a ho-tărit totodată urcarea capitalului social dela K 2.400,000 la K 3.000,000 prin o nouă emisiune de 3000 acții à K 200. Acestea se vor vinde cu valoarea lor no-minală: 750 acționarilor „Lugoșanei“ (pentru 2 acții „Lugoșana“ o acție „Albina“), iar din celelalte 2500 acții 2000 se rezervă acționarilor vechi, cari vor primi tot după câte 6 acții vechi una nouă; restul de 250 acții se va vinde în favorul fondului special de rez-ervă, conform condițiilor, ce se vor publică în „pros-pectul de emisiune“ ce-l va lansă direcțiunea.

Asemenea a primit adunarea generală propune-rile direcțiunii privitoare la modificarea §§. 6 și 64 ai statutelor, modificări necesitate de urcarea capitalului și deschiderea filialei celei noue din Lugoș. În sensul acestor §§ noi capitalul de K 3 mil. se compune din 15,000 acții, 6000 vechi à fl 100 și 9000 acții nouă à K 200; iar tantiema funcționarilor a fost urcată dela 4% la 5% , asigurându-se însă actualului dirigent al

filialei din Braşov d-nului Dr. N. Vecerdea, tantiema, asupra căreia a câştigat drept pe baza statutelor vechi.

Privitor la „Fondul internatului de băieţi” creat la timpul său din incidentul jubileului de 25 ani al „Albinei” şi ajuns azi la suma de K 70,000, adunarea generală în sensul propunerii direcţiunii a hotărât a transpune acest fond în administraţia „Asociaţiunii”, spre a-l investi deocamdată în edificiul „Şcolii civile de fete”, sub condiţiunea ca în caz când acea şcoală ori din ce motive s’ar desfiinţa, şi edificiul nu ar rămâne proprietatea „Asociaţiunii” şi nici nu s’ar putea transforma într’un internat pentru băieţii români, cari frecventează şcolile medii din Sibiu, suma de K 70,000, fără interese, are să se restituie „Albinei”, care va putea dispune de ea pentru scopuri culturale şi filantropice.

Urmând la ordinea zilei alegerea alor doi membri în direcţiune în locul dlor Dr. Eus. Roşca şi Ilie Trailă eşiţi după ordinea vechimii, ambii membrii eşiţi au fost realesi cu mandat pe 6 ani, iar în comitetul de supraveghiere al căruia mandat asemenea a expirat, adunarea generală a ales cu mandat pe 3 ani pe d-nii: Dr. Vasile Bologa, Victor Fincu, Ioan Henteş, Emil Verzariu (nou) şi Mateiu Voileanu.

*

„Asociaţiunea de economii şi credit” în Ghiroc. Institutul acesta s’a înfiinţat în 1898 pe timp de 10 ani, cari implinindu-se în 1908 a decis dizolvarea. Totodată însă s’a constituit în o nouă societate, sub aceeaşi firmă, care acum îşi publică bilanţul primului an de gestiune, în realitate al XI-lea an. Bilanţul arată active, de K 55,096 (în 1907 K 53,541) venit brut de K 2,954 (faţă de K 2,954) şi un profit net de K 818 faţă de K 2,953. Ca ram principal de afacere s’a menţinut Escontul cu K 51,215 Capitalul social (cuote incurse) se cifrează cu K 4,551. Depunerile au crescut dela K 10,066 la K 25,802, probabil din capitalul şi rezervele societăţii vechi ajunse la împărţire între membrii. Reescontul asemenea a crescut dela K 7,146 la K 23,387.

*

„Banca Poporală”, institut de credit şi economii, soc. pe acţi în Caransebeş. În anul al II-lea de gestiune, 1908, institutul acesta a continuat a se desvoltă în toţi ramii de afacere. Conform bilanţului, încheiat cu 31 Decembrie 1908, ramul principal de afacere Escontul se cifrează cu K 256,499 (în 1907 K 163,155), iar Cred. camb. cu acop. ipot. au crescut dela K 23,790 la K 52,604. Intre active vedem şi o poziţie nouă Efecte cu K 7,130. Totalul activelor se cifrează cu K 444,567, arătând faţă de anul precedent o creştere de mai mult de K 200,000. Dintre pasive Capit. social de K 140,000 este aproape întreg vărsat (K 131,479); Rezervele create în anul trecut se cifrează cu K 1,410 şi s’a pus bază şi unui fond de pensie cu K 212. Depozitele spre fructificare de K 69,648 în 1907 s’au urcat până la finele anului 1908 la K 147,702. Asemenea arată o creştere de K 122,000 Reescontul (starea K 125,157). Venitul brut a fost de K 31,240 (în anul I K 10,458), iar profitul net de K 8,102 arată faţă de 1907 o creştere de circa K 3,000.

Adunarea generală ținută la 10 Februarie a. c. a statorit o dividendă de 5%, a dotat Rezervele cu K 1,320, cu cari acestea se urcă la K 2,730. Din cuota destinată pentru scopuri filantropice adunarea generală a pus K 400 la dispoziţia consistorului diecezan din Caransebeş pentru scopuri culturale-bisericeşti.

*

„Chiseteiana”, institut de credit şi economii în Chiseta (cotton Timiş). Anul 1908 a fost pentru acest institut un an nefavorabil. Toţi ramii de operaţiune s’au redus. Dintre active s’a redus indeosebi Escontul dela K 80,295 la K 63,567 (cu K 16,728), iar Cambiile hipotecare cu K 875 la K 18,749. Dintre pasive s’au redus Depunerile spre fruct. cu K 4,123 la K 33,215 (în 1907 K 37,338), Reescontul cu K 13,250 la K 28,591, Interesele transitoare dela K 1,558 la K 1,315. Venitul brut a fost de K 9,911 (în 1907 de K 12,434), iar profitul net abia de K 1,568 faţă de K 3,079 din 1907, va să zică mai mic cu K 1,511. Adunarea generală s’a ținut la 18 Februarie a. c.

*

„Economia”, casă de împrumut şi păstrare, soc. pe acţi în Cohalm, a încheiat cu 31 Dec. 1908 al VI-lea an de gestiune, care a fost un nou an de progres pentru acest institut. Activele totale se cifrează, conform bilanţului cu K 809 169 arătând faţă de 1907 o creştere de circa K 147,000 şi la un venit brut de K 47,745 (în 1907 K 39,339) s’a realizat un profit net de K 13,295 aproape egal cu cel al anului precedent. Ramul principal de afacere Escontul a crescut dela K 346,130 la K 426,496 pe când Cred. camb. cu acop. hipotecară arată o mică reducere dela K 29,135 la K 27 410. Creşteri arată şi ceilalţi rami de afacere şi anume Imprumuturile hipotecare dela K 118,826 la K 165,158 şi Imprum. pe obligaţii dela K 93,294 la K 134 487. O creştere de circa K 12,000 mai remarcăm şi la Realităţi, cari se cifrează cu K 38,060.

Dintre pasive capitalul social urcat în 1907 dela K 65,000 la K 150,000 este deplin vărsat, Fondul de rezervă a crescut la K 21,528 (dela K 15,908), asemenea Reescontul dela K 71,134 la K 152,571. O însemnată creştere de peste K 54,000 arată în fine Depozitele spre fructificare, cari se cifrează cu frumoasa sumă de K 454,223.

Adunarea generală s’a ținut la 6 crt., hotărîndu-se distribuirea unei dividende de 6%, ca şi în 1907.

*

„Geogeană”, institut de credit şi economii, soc. pe acţi în Geogiu, a continuat şi în anul trecut pe calea desvoltării şi consolidării. Activele totale se cifrează, conform bilanţului dela 31 Decembrie a. tr., cu K 456,295 (+ faţă de 1907 de K 71,000) dintre cari Escontul a crescut faţă de anul precedent cu circa K 56,000 la K 338,350 şi Cred. camb. cu acop. ipot. cu circa K 8,000 la K 105,005. Din totalul acestor două poziţii de K 443,355 sunt reescontate K 182,450 (în 1907 K 132,023). Asemenea s’au sporit şi Efectele dela K 2,226 la K 3,699. Dintre pasive au crescut Depozitele spre fruct. cu circa K 11,000 la K 168,929 şi Rezervele cu vre-o K 1,500 la K 4,930. Venitul brut al anului 1908 a fost de K 26,827 (în 1907 K 34,584) iar profitul net de K 8,540 este în creştere faţă de 1907 cu circa K 500.

Adunarea generală s’a ținut la 25 Februarie a. c. fixându-se dividendă cu 6% ca şi în anul precedent.

*

„Minerva”, institut de credit şi economii în Belean (cotton Bistriţa-Năsăud), este un institut tânăr, înfiinţat cu un capital societăţii de K 100,000. Cu 31 Decembrie 1908 s’a încheiat primul bilanţ. Totalul activelor se cifrează cu K 200,919 şi la un venit brut de K 7,418 a avut un profit curat de K 4,060. Ramul principal de operaţiune este Escontul de K 167,135 dintre cari: K 87,805 cambii de bancă, iar K 79,330 cambii cu acoperire hipotecară. Se mai ocupă cu

darea de împrumuturi pe obligațiuni hipotecare, cari se cifrează abia cu K 320 și în cont-curent de K 2,369. Posede Efecte în sumă de K 2,550. Capitalul societărilor nevărsat, încă în sumă de K 23,418 l-a trecut în activă sub titlul Debitori la acțiuni. Dintre pasive Depozitele se cifrează cu K 39,557, iar Reescontul cu K 54,104. Adunarea generală s'a ținut în 28 Februarie a. c.

*

„Panciovana“, institut de economii și credit în Panciova (cottonul Torontal). Cu 31 Decembrie 1908 și-a încheiat acest institut al III-lea an de gestiune. Totalul activelor se cifrează cu K 116,764 față de K 110,657 din 1907. Dintre singuraticile poziții de activă o creștere mai însemnată arată singur Escontul dela K 69,842 la K 78,206 (cu K 8,364 mai mult decât în 1907). Împrumuturile hipotecare s'au redus cu K 2,266 la K 24,301. În anul 1908 a început acest institut emisiunea a II-a de acțiuni în urma căreia Capitalul societărilor s'a urcat dela K 50,000 la K 60,104. În schimb celelalte poziții de pasivă toate arată mici reduceri față de anul precedent. Pe când venitul brut al anului 1908 este mai mare decât în 1907 cu K 1,202 și se cifrează cu K 11,667, pe atunci profitul net este mai mic decât cel din anul 1907 cu circa K 500 și se cifrează cu K 3,054 (în 1907 K 3,521). Adunarea generală s'a ținut la 25 Februarie a. c.

*

„Poporul“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Lugos. Bilanțul acestui institut pe al VIII-lea an de gestiune, încheiat cu 31 Decembrie 1908, comparat cu bilanțul anului precedent, arată următoarele schimbări mai esențiale: la totalul activelor o reducere dela K 1.427,958, la K 1.365,557, provenită în parte dela reducerea Escontului cu circa K 80.000 la K 176,019. Din contră arată creșteri: Cambiile cu acop. hipot. dela K 671,358 la K 703,930 și Împrum. hipotecare dela K 250,590 la K 296,162. Poziția Realității se cifrează cu K 150,000 arătând față de anul precedent o reducere de circa K 22,000.

Dintre pasive arată o frumoasă creștere de circa K 15,500 Fondul de rezervă, care arată starea de K 75,027, urcându-se cu dotațiunea anului curent la K 90,000. Depozitele spre fructificare au crescut cu circa K 20,000 la suma de K 776.057. Reescontul din contră a scăzut cu circa K 30,000 la K 193,258. Venitul brut al anului 1908 a fost de K 101,609, aproape egal cu cel din anul 1907, pe când profitul net de K 32,006 rezultat după amortizări de pretensiuni dubioase în sumă de K 3,739 este în reducere față de anul precedent cu circa K 4,200.

În anul acesta bilanțul acestui institut a apărut în o formă cu totul originală, cum nu am întâlnit încă la nici o bancă dela noi din țară, nici românească, nici străină. Și originalitatea aceasta nici decât nu contribuie a face bilanțul mai lămurit, mai ușor de priceput și din partea laicilor, cum este și trebuie să fie tendința generală. Anume, în opoziție cu alte bănci, putem zice cu toate fără excepțiune, „Poporul“ indică lângă fiecare ram de afacere interesele de încasat pe cari le adauge la suma capitalului și din totalul acestor două sume detrage apoi interesele încasate înainte, scoțând în ultima coloană diferența și nu suma finală a pozițiilor respective din Maestru, cum ar fi mai corect d. ex.:

Cambii cu giranți:	176,019.40	
interese de încasat	703.08	176,722.48
int. încasate înainte		2,124.93
		174,597.55

Tot astfel la: Cambii cu acop. hipot., la Împrumuturi hipotecare, la Reescont și Împrumuturi hipotecare cedate.

Prin aceasta, ce este drept exactitatea bilanțului nu suferă nimic; dar la tot cazul un bilanț astfel compus este mai puțin lămurit, căci azi chiar și laicii sunt dedați a căuta interesele restante în active, și cele trans. anticipate în pasive în o sumă sau specificate după ramii de operație. La „Poporul“ pentru a ști cât face totalul intereselor restante și al celor trans. anticipate se mai recere încă o operație aritmetică, de care la un bilanț compus conform uzului general cetitorul este scutit, căci dela prima vedere știe, cât este capitalul investit în singuraticii rami de afaceri, cât totalul int. restante, și cât al celor trans. anticipate.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Pe baza raportului publicat de ministrul de agricultură la 15 Martie a. c. prezentăm următoarele date:

În jumătatea a doua a lunii Februarie lucrările agricole au pauzat cu totul din cauza frigului constant și a zăpezii. Și în jumătatea primă a lunii Martie a mai fost timp rece, chiar friguros și ploios și abia în zilele ultime timpul a devenit mai dulce, așa că în unele regiuni ale Alföld-ului și dincolo de Dunăre a putut să se înceapă lucrările de arat și sămănat, întârziate în întreaga țară. În regiunile năsiptoase ale Alföld-ului agricultorii au început și lucrările în vii.

Despre situația semănăturilor se vestesc următoarele: Din cele mai multe locuri se anunță că grâul și săcara de toamnă, semăntate târziu, răsar destul de des și potrivit; sunt însă plângeri că din cauza nopților friguroase aceste semănături nu se pot desvoltă îndestul și că au o culoare bronzată-roșietică. Semănături verzi se pot vedea mai numai în locuri năsiptoase, rar în pământ negru. Semănăturile de rapiță în unele locuri au iernat bine, aici-colo sunt rari ori au pierit cu totul.

În regiunile muntoase, unde semănăturile sunt și acum acoperite cu zăpadă, agricultorii au nădejdea că ele au iernat bine. În alte locuri, semănăturile au răsărit sub zăpadă, însă sunt defectuoase și pătate.

Situațiunea semănăturilor în genere se privește ca fiind mai bună decât în Februarie, dar totuși nu e îndestul de liniștitoare.

Pentru săvârșirea lucrărilor agricole din acest sezon, este trebuință de zile cu soare, care să sbicească pământul plin de umezeală spre a putea fi lucrat.

Primăvara târzie îngreunează foarte mult și ținerea vitelor în urma proviziunilor de nutreț, nemai pomenit de restrânse.

Abia se mai găsește o regiune, o localitate în țară, unde locuitorii nu simțesc lipsa nutrețului. Din norocire vitele se găsesc totuși în condiții bune, cu toatăcă în multe locuri sunt slabe și le-a scăzut puterea de muncă.

CRONICA.

Necrolog. *Simion Dandea*, cassar și membru în direcțiunea institutului „*Detunata*” din Bucium a răposat la 17 crt. în etate de 48 ani.

— *Demetriu Pop Drăgan*, membru în direcțiunea reuniunii de păstrare și credit „*Dreptatea*” din Feneșul-săseșc a încetat din viață la 20 Martie a. c. în etate de 40 ani.

*

Pensionare. Domnul *Vasilie Gămulea*, contabil la „*Albina*” (Centrală), după un serviciu credincios de 26 ani, este trecut cu ziua de 1 Aprilie a. c., — la cereerea sa proprie, — la binemeritata pensie.

*

Iarăș băncile române. Asociația „pentru ocrotirea maghiarimii din Ungaria” (!) „*Országos Magyar Szövetség*” ține de un timp încoace o serie de conferințe asupra „*chestiunii naționalităților*”. În cadrul acestor conferințe firește nu se poate să nu fie aduse în discuție și băncile noastre, acești spini în ochii șovinistilor noștri.

Pentru ilustrarea nivelului înalt al conferențelor și discuțiilor înscenate de numita asociație, iată un mic specimen din o vorbire recentă a cunoscutului șovinist, „specialist în chestia română” Paul Farkas, care s'a ocupat cu „activitatea institutelor de bani române, conduse de agitatori” (!). „Institutele acestea — zice *F.* — ruinează prin uzurările pe micii proprietari români, pentru a pune în locul lor classa mijlocie română. Urmarea este, că pe când populația română este în creștere, numărul agronomilor români scade rapid. Amărăciunea țăranimii române, ce rezultă din acestea, agitatorii o folosesc apoi contra maghiarimii. Condiția păcii cu România este deci paralizarea activității „agitatorilor”.

*

Bancnote deplin acoperite. În ultima ședință a Consiliului general al Băncii Austro-Ungare, ținută în Budapesta, secretarul general *Pranger* a făcut o enunție de cea mai mare însemnătate atât din punct de vedere financiar, cât și politic, între împrejurările actuale. A constatat că Banca Austro-Ungară dispune de prezent de cel mai mare stoc de aur, ce l-a avut vreodată dela regularea valutei încoace. Stocul de aur reprezintă o valoare de 1250 milioane; afară de aceasta devizele s'au înmulțit în curs de un an cu 90·4 mil.; adăugând la acestea și pretensiunile asupra străjănității rezultă, că bancnotele băncii noastre de emisiune aflătoare în circulație sunt aproape deplin acoperite cu aur.

*

Despre reviziunea și controlul permanent la instituturile de bani. Constatăm la dorința dlui *Sim. Popescu*, că articolul cu titlul de mai sus, publicat în numărul nostru trecut, este traducere-prelucrare după limba maghiară.

DIN REGISTRUL FIRMELOR.

„*Agricola*” în Lugoș. Șters: Dreptul de firmare al firmantului de până acum *Aurel Crăciunescu*. — Inregistrat: ca nou membru în direcțiune și firmant *Ioan Bălătescu*.

„*Banca Poporală*” în Caransebeș. Inregistrat: *Aurel Spătan*, ca nou ales membru în direcțiune și firmant. Șters: dreptul de firmare al membrului eșit din direcțiune: *Spiridon Șandru*.

„*Grănițerul*” în Dobra. În adunarea generală dela 8 Februarie a. c. a fost ales membru în direcțiune *Iosif Morariu*, în locul răposatului *Iosif Criste*.

„*Nădlăcana*” în Nădlac. Inregistrat: *Alexandru Bozintan* a fost ales membru în direcțiune, investit cu drept de firmare.

„*Oriental*” în Dobra. În adun. gen. dela 30 Ianuarie a. c. a fost ales membru în direcțiune *Emanuil Șuiagă*, în locul lui *Miron Oprean*.

Cassarul *Nicolae Herbay* a fost investit cu dreptul de firmare.

„*Panciovna*” în Panciova. Inregistrat: În adun. gen. extraordinară dela 20 Noemvrie 1908 §. 4 al statutelor s'a modificat într'acolo, că capit. soc. al societății constă din K 80,000 împărțit în 800 acți à K 100 valoare nominală.

„*Progresul*” în Iliă-murășană. În adun. generală dela 7 Februarie a. c. a fost ales membru în direcțiune investit cu drept de firmare *Stefan Chiriloviciu*, în locul răposatului *Iosif Criste*.

„*Șoimul*” în Vășcău. În adun. gen. dela 12 Februarie a. c. au fost aleși în locul lui *Atanase Popa*, *Vasile Nicoruța* și *Alexandru Pelle*, membri în direcțiune noui, investiți cu drept de firmare: *Vasile Cârțișu*, proprietar în Rogoz; *Dr. Ioan Jacob*, avocat în Beiuș și *Augustin Antal*, preot gr.-cat. în Pitranii.

„*Zărândeana*” în Boița. În adun. generală dela 14 Februarie a. c. au fost aleși în mod definitiv membrii în direcțiune membrii provizori de până acum *Ioan Olariu* din Boița și *Petru Radu* din Hertegani.

BIBLIOGRAFIE.

Tájékoztató a m. kir. Kereskedelmi Muzeu-ról. (Informații asupra muzeului comercial r. u.) Muzeul comercial a scos de sub tipar o broșurică de 3 coale tipar (în limba maghiară) din care lumea comercială poate afla că în ce direcții și asupra căror întrebări servește acest institut cu informații. Sumarul broșurei arată că serviciile acestea sunt multilaterale. Servește, la cerere și gratuit, cu informații asupra tuturor ramilor de comerț, adică piețele de aprovizionare și de consumație, orientează pe cei interesați, cu ajutorul celor 68 de corespondenți ordinari ai săi din diferitele piețe ale lumii asupra conjuncturilor comerciale, le acuirează și finalizează afaceri etc. Broșura se poate primi gratuit dela direcțiunea Muzeului comercial r. u. (Budapest V Muzeum utca 3).

Sumar.

Din trecutul tovărășilor economice ale Ungariei. — Fantoma războiului. — Jurisdicțiune: Domicilierea cambiei. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „*Albina*”, „*Asociațiunea de economii și credit*” în Ghiroc, „*Banca Poporală*”, în Caransebeș, „*Chiseteiana*”, „*Economia*”, „*Geogeană*”, „*Minerva*”, „*Panciovana*”, „*Poporul*”. — *Agricoltura*: Situațiunea agricolă. — *Cronică*: Necrolog, Pensionare, Iarăș băncile române, Bancnote deplin acoperite, Despre reviziunea și controlul permanent la instituturile de bani. — Din registrul firmelor. — *Bibliografie*: *Tájékoztató a m. kir. Kereskedelmi Muzeu-ról*.

